

היום נלמד בעזרת ה':

עירובין דף יט

בן ישראל הבא על הגויה נמשכת עורלתו: כיון שהוא הלך להתחבר ולהידיבק עם הגוים, ולהוליד בנים גויים, מפסיד הוא את 'ברית המילה' המבדילה אותנו מן העמים.

הבן איש חי מבאר שודאי הגוף נשאר בקבר והנשמה היא זו שנידונת בגהינום. אלא שנברא לה גוף חדש (רוחני), בכדי שתקבל את עונשה יחד עם הגוף. ועל הגוף הזה אומרת הגמרא שהבא על הגויה נברא לו גוף עם עורלה כמו של גוי.

שלושה פתחים יש לגהינום אחד במדבר, ואחד בים, ואחד בירושלים: המהר"ל מבאר שישנם שלושה יסודות של אמונה שכל המפקפק בהם נופל לגהינום. א. מציאות השם יתברך. ב. תורה מן השמים. ג. השגחה לשכר ועונש. מציאות השם נודעה לעין כל בים. בקריעת ים סוף, כיון שרק מי שיצר את הכל יכול לשנות את הכל כרצונו. תורה מן השמים נודעה במדבר, בסיני כאשר ניתנה התורה לעין כל. ואילו השגחת השם נודעה לעין כל בירושלים, שהיתה מושגחת בשמירה מיוחדת עד לחורבנה.

שטח הדיומדין: למדנו במשנה שצריך לעשות לבאות ארבעה דיומדין - זויות (כצורת האות 'ר') בגובה עשרה טפחים, שבכל זוית יש פס ברוחב אמה לכל צד, כך שיש לכל צד אמה מכאן ואמה מכאן – שאז רואים את החלל שביניהם כמחיצות.

לדעת רבי מאיר מותר שיהיה רווח בין הדיומדין של עשר אמות. (שזהו שיעור של שתי 'רבקות' שבכל אחת עומדות שלוש פרות = סה"כ שש פרות - אמה ושני שלישי – עובי פרה). ולדעת רבי יהודה, מותר עד שלוש עשרה אמה ושלישי (זהו שיעור של שתי 'רבקות' שבכל אחת עומדות ארבע פרות = סה"כ שמונה פרות - אמה ושני שלישי).

עוד למדנו במשנה שמותר לקרב את הדיומדין לבור במרחק שנכנסת בו ראשה ורובה של פרה (דאל"כ יש לחשוש שיטלטלו את המים מחוץ למחיצות). הגמרא מפרטת ששיעור זה הוא שתי אמות.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

הגמרא מבארת שכאשר הדיומדין רחוקים במרחק של יותר מעשר אמות ביניהם לר"מ / או שלוש עשרה אמה ושליש לר"י – צריך להוסיף ארבעה פסים ברוחב אמה בין הדיומדין שבכל צד.

לפי האמור יוצא, שכאשר רוחב הבור הוא שמונה אמות, אין צריך להוסיף פסים לכו"ע. כיון שהבור 8 בתוספת הדיומדין $2 + 10 = 10$ אמות. מאידך כאשר הבור רחב שתיים עשרה אמות, צריך להוסיף פסים לכו"ע. כיון שהבור בתוספת הדיומדין $14 = 14$ אמות. המחלוקת של רבי יהודה ורבי מאיר במשנה, היא בבור רחב יותר משמונה עד פחות משתיים עשרה, שאז לר"מ כיון שיש רווח יותר מעשר בין הדיומדין צריך להוסיף פסים ביניהם לשיטתו. ולר"י אין צריך.

האריך בדיומדין: הגמרא מסתפקת לפי דעת ר"מ כאשר המרחק בין הדיומדין גדול מעשר, האם יכול להאריך את הדיומדין מכל צד כך שישאר ביניהם לבסוף רווח של עשר אמות, או שאחרי שהם רחוקים מעשר צריך לעשות דווקא פס נוסף להיכר? הגמרא מסתפקת גם לפי רבי יהודה כאשר המרחק הוא שלוש עשרה אמה ושליש, האם לשיטתו עדיף לעשות פסים או להאריך את הדיומדין.

במחיצות רגילות פירצה יותר מעשר אוסרת בהם, ואילו בדיומדין הקילו חכמים לדעת ר"י עד שלוש עשרה אמה ושליש. יש הבדל נוסף ביניהם, שלרבי יהודה בשאר מחיצות המקיפות מותר אפילו היקף גדול כמה כורים (כור=30 סאה) כגון בחצר דיר או סהר, ואילו בדיומדין מותר רק עד בית סאתים.

תל המתלקט: תל אדמה המשופע בזווית כזו שבתוך ארבע אמות מתחילת השיפוע הוא מגיע לגובה של עשרה טפחים נחשב לרה"י. אבל אם השיפוע ארוך יותר עד שהוא מגיע לגובה עשרה הוא נחשב כחלק מהקרקע של רה"ר.

הגמרא דנה במקרה שתל המתלקט עמד בקצה אחד של ארבעת הדיומדין האם אפשר להשתמש בו כדיומד? האם אנו אומרים שמתייחסים לתל כאילו חקקנו אותו לעמוד מרובע, ובנוסף כאילו חקקנו את הריבוע לשתי זוויות (בצורת ר'?)

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

חיצת הקנים: דיומד שעשו אותו מ'מחיצה' ע"י קנים העומדים בצורת זזית כשאינן בין קנה לחבירו שלושה טפחים, שעל ידי 'לבוד' יש כאן דיומד.

גודריתא דקני: שיח של קנים, דהיינו קבוצת קנים המחוברת לעץ קטן בתחתיתם, ולמעלה הם מתפצלים זה מזה במרחק של פחות משלושה טפחים בין קנה לחבירו.

הגמרא מסתפקת האם אפשר לעשות דיומד על ידיהם?

מצד אחד ישנה עדיפות ל'חיצת הקנים' - כיון שהם מסודרים בצורת דיומד, אך מאידך הם אינם מחוברים זה לזה ויתכן שלא הקילו עד כדי כך בפסי ביראות.

מצד שני ישנה עדיפות ל'גודריתא דקני' - כיון שהם מחוברים יחדיו, אך מאידך בתחתיתם אין צורת דיומד וצריכים לומר 'רואין' כאילו חוקקים את הגזע לצורת דיומד.